

Tüketici yanılması mı, tüketicinin yanıtılması mı?

Ayfer Yavi

Slow-food Yağmurböreği Başkanı

Tüketici Kanunu 4822 Sayılı Kanun ile Değişik 4077 Sayılı TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUNUN 1. Maddesi der ki; "Bu Kanunun amacı, kamu yararına uygun olarak tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, aydınlatıcı, eğitici, zararlarını tazmin edici, çevresel tehlikelerden korunmasını sağlayıcı önlemleri almak ve tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini özendirme ve bu konudaki politikaların oluşturulmasında gönüllü örgütlenmeleri teşvik etmeye ilişkin hususları düzenlemektir."

Neler yedik neler, ben çocukken. Belki size uzak gelecek ama hepsi hepsi 40 yıl önceydi hafızama yer edenler. Kışın rüyalarımın giren patlıcanlara, Çırçır'daki kaynak suyuna, teyzemin Çağlayan'daki bahçesindeki karaduta, Mecidiyeköy'deki evimizin arka tarafında ucu bucağı görünmeyen dut ağaçlarına, kapıdan geçen yoğurtçuya, güğümlerden akan, kaymak bağlayan sütlere ne oldu? Nedir değişen? Endüstriyel tarımın önüne geçilemeyen kar, büyüme ve sahiplenme olgusu sardı tüm dünyayı. Günden güne küreselleşen çokuluslu şirketlerin denetimine girdi gıda üretimi. Kimyasal gübreler toprağın yapısını darmadağın etti, bitki çeşitleri yaşamının özü tohumlarını kaybetti. Su, toprak, hava denklemi bozuldu. Doğal olmayan, işlenmiş ve katkılı gıdalar, genetiği ile oynanmış sebze ve meyveler, kimyasal yolla katılaştırılmış margarin; ayçiçeği, mısır yağları aşırı şekilde kullanılmaya başlandı. "Fast food" bir moda olarak yerleşti önce hayatımıza, sonra kanımızdaki kolesterolün sayısına hakim olmaya başladı. Obezite, diyabet ve ülser arttı. Çocuklarda beslenme bozukluğu, hamburger, cola, patates kızartması, sosis, pizzalar gibi atıştırmalıkların hayatlarına girmesiyle hızlandı. Tencere yemeklerinin tüketimi azaldı. Aileler bir sofraya etrafında toplanacak kadar zaman ayıramamaya başladılar birbirlerine. Kendimize sevgimizi mi yitirmiştik, yoksa dünyaya saygımızı mı?

Aslında her bireyin hakkı, iyi, temiz ve adil yöntemlerle beslenmek değil mi? **Bilinçli tüketici** bu koşullarda yetişen gıdaları, ürünleri talep etmeli, istemelidir. Yemek kültür mirasımızın yok olmasına neden olan kötü ve kalitesiz tatları sorgulamaz ve gıda kalitemizi koruyamazsak yediklerimizin tadı benzeşmeye ve tek tipleşmeye başlayacaktır. Sağlık da bilinç sahibi olabilmek, kendi vücudumuza iyi gelecek, taze, temiz, insana ve çevreye saygılı yetiştirilmiş ürünleri, doğal ve geleneksel seçerek başlayabilmektir güne... Çevreye duyarlıdır, savurganlığın karşısındadır bilinçli tüketici. Satın alacağı mal ve hizmetlerin kaliteli, güvenli, ucuz ve sağlıklı olması için araştırıp, haklarına sahip çıkar ve savunur. Medyanın ve reklâmların etkisinde kalarak davranış göstermezse birey, bilinçli tüketicilik de ilk adımlar atılmıştır.

Bir Cuma günü telefonum çaldı. "İstanbul Harbiye Askeri Müze'ndeki **Diyet ve Doğal Ürünler Fuarı**'ndan haberim var mıydı?" . Hayır dedim, ama bir kurt girdi kanıma ayaklarım yön değiştirdi. İlgim vardı, bilgim de olmalıydı. Doğal kısmıydı beni Fuar'a

eken. Doğal rn çeşitlerini yani kendi ortamında, hiçbir ilaç ve endüstriyel katkı maddesi kullanılmadan üretilen ürünleri alabilecek, dengeli bir Şekilde beslendiğime inandiğim için evime yerel, güvenilir, üreticisi belli malzemelerle dönecektim. Fuar girişinde beni kim karşıladı sizce? Coca Cola Standı! Tabii bu doğal, hem de diyet olduğu için iki kere doğal! Őařkınlıkla sağ koridora saptım. Bir demirhindi Őurubu olsa da isem diye hayallere dalmışken plazma televizyonda Nescafe reklamı ve bana uzatılan bir fincan kahve ile irkildim. Üzülmeyin o da doğal! Başka bir koridora girince marka marka antioksidanlarla, multivitaminler, bitkisel olduğu söylenen destek ürünlerle karşı karşıya kaldım! Amerikan Gıda ve İlaç Yönetimi ve Amerikan Tıp Derneği bile artık sağlıklı beslenmenin vitaminler, mineraller, doğal ürünler ve diğer alternatif ek sağlık ürünleri ile takviye edilmesinin gerekli olabileceğini kabul etmişlerdi, değil mi? Niye zleyim ki? Yüzlerce çeşit bitkisel destek adı altında ürün bombardımanı var burada. Kimi kalp krizi önleyici, kimi damar kirelenmelerini engelleyici, kimi epilepsi tedavisi için öneriliyor, kimisi migren! Susadım ama hala demirhindi Őurubu bulamadım. Buna da zlmeye gerek yok, falan filan marka meyve suyu UHT ambalajlarda tezghta, katkı maddesi yok(muş)! Gönül rahatlığı ile için! Bu bir tüketicisi yanılması mı yoksa tüketicinin yanılması mı sizce?

Benim bilincim yerinde, tüketicilerden tüm yukarıda saydığım kurallara riayet ediyorum, yleyse bilinçli bir tüketicisi miyim ben? Evet. O zaman bu Fuarda ne işim var? Yok ve olmamalı! Kimse de beni yanılmamalı! İnsana değer veren, sağlıklı nesiller için emek harcayan onca küçük ölçekli adil üreticisi varken, 200 milyon TL'lik pazardan pay almak için yarışan, iştahası kabarık, endüstri devlerinin diyet ürünler ve doğal(sız) pazarına kurban mı olacağım, olacağız? Olmamalı ve oldurmamalı, bunun için Tüketicisi Dernekleri ile iletişim halinde bulunmalı, bilgilenmeli, haklarımızı aramalıyız. Yaşarken tüketicisi zorundayız, bundan kaçamayız. Bizi gelecekteki beyaz yalanlardan koruyacak en sıkı yöntem "bilinçli olmak", "Bilinlendirmek" ve sürdürülebilirlik adına farkındalığın artması için gerekli kurumlara işbirliği yapmaktır.